

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

Inventarisatie implementatie VN-verdrag Handicap in gemeenten

Inhoudelijke rapportage van de resultaten van de peiling van 2021, vervat in een trendrapportage van de periode 2018 – 2021.

Inhoud

1. Resultaten meting 4 (2021), vergeleken met de periode 2018-2020	3
1.1 Respons	3
1.2 Hoofdconclusies	3
1.3 Resultaten en trends per vraag	5
2. Ondersteuningsaanbod VNG bij de lokale uitvoering van het VN-verdrag Handicap	33

1. Resultaten meting 4 (2021), vergeleken met de periode 2018-2021

De resultaten van meting 4 (2021) worden besproken en vergeleken met de metingen uit 2020, 2019 en 2018.

1.1 Respons

Aantal deelnemende gemeenten	2021	2020	2019	2018
	175	136	120	94

De respons vertoont een duidelijke stijgende lijn. Voor het vierde jaar op rij nemen ambtenaren van steeds meer gemeenten deel aan de peiling. Een hogere respons betekent niet automatisch dat alle deelnemende gemeenten ook daadwerkelijk werk maken van de implementatie van het VN-verdrag handicap. De verschillen tussen gemeenten op dit gebied zijn groot.

Er zijn gemeenten die op allerlei vlakken echt (al jaren) aan de slag zijn met de implementatie van het VN-verdrag Handicap. Deze gemeenten hebben niet alleen een lokale inclusie agenda opgesteld, maar zijn ook in volle uitvoering daarvan. Zij hebben alle relevante lokale maatschappelijke organisaties betrokken, met voorop de lokale ervaringsdeskundigen. Maar er zijn ook gemeenten die (nog) niets ondernomen hebben om het VN-verdrag Handicap in de praktijk te brengen. En er zijn gemeenten die ergens tussen deze twee uitersten in zitten.

Dankzij de medewerking van gemeenten die nog niet of nauwelijks aan de slag zijn met het VN-verdrag Handicap ontstaat een beeld van de obstakels waar gemeenten tegenaan lopen. Tegelijkertijd geven de gemeenten die wel al van alles ondernomen hebben informatie over hoe je als gemeente wél werk kan maken van de implementatie. Wij danken alle respondenten daarom hartelijk voor hun medewerking.

1.2 Hoofdconclusies

Uit de resultaten die hieronder besproken zullen worden zijn alvast enkele hoofdconclusies te trekken:

- Er zijn grote verschillen tussen gemeenten met betrekking tot de lokale implementatie van het VN-Verdrag Handicap.
Er zijn grofweg drie categoriën te onderscheiden:
 - 1) Gemeenten die al vol en goed aan de slag zijn;
 - 2) Gemeenten die wel willen, maar de implementatie nog niet succesvol uitvoeren omdat zij vooral obstakels zien en graag ondersteuning willen;
 - 3) Gemeenten die eigenlijk nog niet begonnen zijn en waar er om allerlei redenen geen prioriteit aan gegeven wordt.

Het lijkt erop dat vanuit gemeenten die goed aan de slag zijn de volgende succesfactoren een rol spelen.

- 0 Draagvlak bij het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad;
- 0 Een ambtenaar of enkele ambtenaren die als trekker fungeren;

0 Succesvolle betrokkenheid van ervaringsdeskundigen (en andere relevante lokale organisaties).

Bovenstaande factoren zijn tevens de factoren die ontbreken bij gemeenten waar de implementatie niet van de grond komt.

- Gemeenten geven in meerderheid aan de implementatie van het VN-verdrag te plaatsen in een breder inclusiebeleid
- Het actief betrekken van diverse lokale spelers – en dan met name ervaringsdeskundigen - is een succesfactor in de vorming van lokaal inclusiebeleid.
- De inbreng van ervaringsdeskundigen wordt door gemeenten heel belangrijk geacht, maar men heeft moeite daar goede uitvoering voor te vinden. De vraag is voor gemeenten met name: hoe vind je ze? Ook sluit de wens van de gemeente niet altijd aan bij de mogelijkheden van de ervaringsdeskundigen. 41% van de gemeenten geeft aan procesmatige ondersteuning te wensen bij het betrekken van ervaringsdeskundigen.
- Gebrek aan capaciteit en financiën is een groot knelpunt. Dit wordt door ruim 80% van de gemeenten aangegeven.
- Wat ondersteuning door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) betreft, geven gemeenten aan vooral behoefte te hebben aan handzame kennisproducten (67%) en een (interactieve) website (70%).
- Sommige gemeenten geven aan het moeilijk te vinden om integraal beleid te voeren met betrekking tot de implementatie van alle onderdelen van het VN-verdrag. Als reden hiervoor geven ze dat verschillende afdelingen van de gemeente over dit onderwerp gaan of dat het om onderdelen zou gaan waarop gemeenten minder invloed hebben, zoals onderwijs of wonen.
- Niet verrassend is dat de coronapandemie dit jaar als belemmerende factor wordt genoemd (hoewel niet door alle gemeenten).
- Last but not least. De bereidheid van gemeenten om de enquête in te vullen is groot, ook als gemeenten nog nauwelijks stappen hebben gezet. Hierdoor ontstaat er een goed beeld van waar de knelpunten zitten.

1.3. Resultaten en trends per vraag

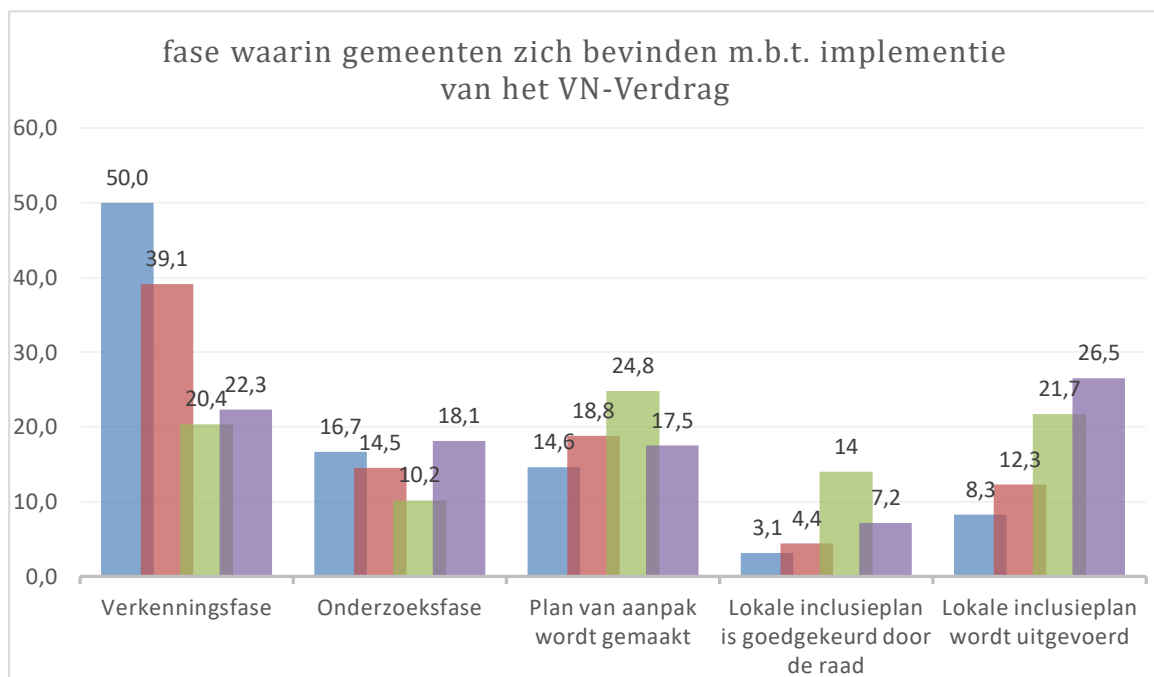
Vraag:

In welke fase bevindt uw gemeente zich m.b.t. de implementatie van het VN-verdrag?

Antwoordopties

- Wij zitten in de verkennende fase; wij zijn aan het onderzoeken wat de ratificatie betekent voor het beleid van onze gemeente
- Wij hebben onderzocht wat de ratificatie voor gevolgen moet hebben voor ons beleid; wij hebben een beeld in hoeverre wij al voldoen aan de vereisten van het verdrag en wat wij nog moeten ondernemen.
- Wij zijn al concreet een plan van aanpak (bijvoorbeeld een lokale inclusie agenda) aan het ontwikkelen.
- Het lokale plan is gereed, besproken in College B&W en goedgekeurd door de gemeenteraad
- Het lokale plan wordt uitgevoerd.
- Anders, namelijk:

Resultaat in grafiek (% blauw = 2018 / % rood = 2019 / % groen = 2020 / paars = 2021)

Gelijklopend met de groei aan respons over de afgelopen jaren is zichtbaar dat steeds meer gemeenten werk maken van de lokale implementatie van het VN-Verdrag. Dit wordt geïllustreerd door de twee uitersten: in 2018 gaf 50% aan nog in de verkennende fase te zitten, terwijl dat in 2021 22,3% is. Daarnaast gaf in 2018 8,3% van de gemeenten aan dat het lokale inclusieplan wordt uitgevoerd, terwijl dit in 2021 is gestegen naar 26,5%. De trend vertoont een duidelijke stijgende lijn. Tegelijkertijd illustreert deze grafiek dat de verschillen tussen gemeenten nog erg groot zijn.

Een paar kleine kanttekeningen zijn nodig wanneer het gaat over het hele proces van verkennende fase tot aan de uitvoering van het lokale inclusieplan. Sommige gemeenten geven aan met het lokale inclusieplan aan de gang te gaan zonder dat ze het aan de gemeenteraad voorgelegd hebben. Ook zijn er gemeenten die aangeven wel allerlei maatregelen te nemen in de geest van het VN-Verdrag Handicap, zonder dat ze een lokale inclusie agenda hebben opgesteld. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de volgende reacties:

'We werken op basis van een integrale uitvoeringagenda aan maatschappelijke doelen, inspanningen en randvoorwaarden, waar bovenstaande onderwerpen in staan opgenomen. De nog op te stellen inclusie agenda is dan ook een inventarisatie van bestaand beleid en uitvoering.'

'We zijn wel bezig om aanbod van toegankelijke woningen te realiseren, maar dit doen we niet onder de vlag van inclusie.'

Ook geven gemeenten soms aan dat een maatregel primair voor een andere doelgroep in het leven is geroepen, maar dat mensen een beperking daar ook profijt van hebben:

'Zo zijn de bushaltes allemaal aangepast qua hoogte m.b.t instappen en zijn ribbelstroken aangebracht. Dit is oa een actie uit het uitvoeringsprogramma ouderen maar is tevens ook voor andere inwoners met een fysieke of visuele beperking van toepassing.'

Soms ook doet men wel een verkennende fase, 'maar daar is het dan bij gebleven'.

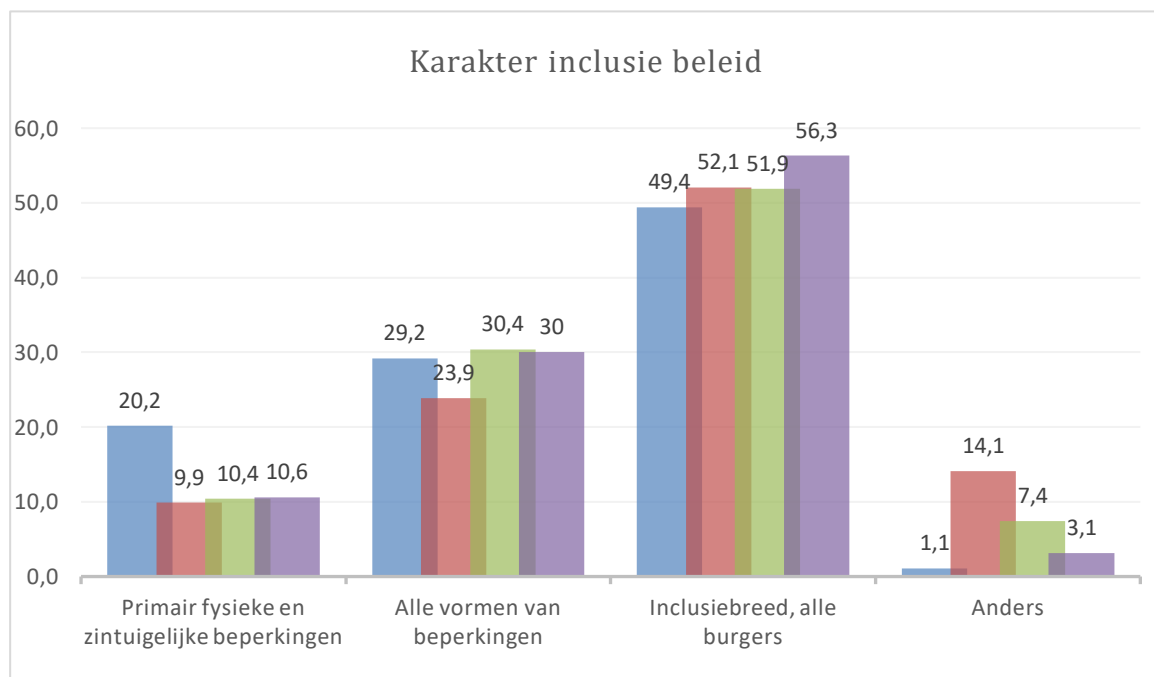
Vraag

Gemeenten kunnen op verschillende wijzen met de implementatie van het VN-verdrag aan de slag gaan; verschillende prioriteiten stellen. Welke onderstaande omschrijving sluit het meest aan bij uw gemeente?

Antwoordopties

- Ons beleid is primair gericht op alle inwoners met een fysieke of zintuigelijke beperking. De nadruk ligt op toegankelijkheid van (openbare) voorzieningen gebouwen, woningen, maar ook bijvoorbeeld communicatie uitingen (website, folders etc.)
- Ons beleid is gericht op alle inwoners met een beperking in de breedste zin des woord (fysiek, zintuigelijk, sociaal, psychisch), wij maken geen onderscheid in de aard van de beperking
- Ons beleid maakt onderdeel uit van een breed inclusiebeleid gericht op alle burgers in de gemeente. Alle burgers, ongeacht beperking, ras, geslacht, seksuele voorkeur, leeftijd, religie, etc. moeten deel kunnen nemen aan de samenleving
- Anders, namelijk:

Resultaten (% blauw = 2018 / % rood = 2019 / % groen = 2020 / % paars =2021)

Vanaf de eerste peiling in 2018 geeft een meerderheid van de gemeenten aan hun inclusiebeleid te richten op alle burgers. Specifieke aandacht voor mensen met een beperking maakt daar onderdeel van uit. Die trend is blijven staan. Ook wanneer gemeenten de optie 'anders' aanvinken, is dat om te verklaren dat zij hun beleid zo breed mogelijk inrichten.

'Onze Lokale Inclusie Agenda gaat nadrukkelijk over "Meedoen", in de breedste zin van het woord. We richten ons op 6 aspecten die belangrijk zijn om volwaardig mee te kunnen doen: (1) Informatievoorziening (2) Fysieke toegankelijkheid (3) Bereikbaarheid (4) Financiële zelfredzaamheid (5) Digitale dienstverlening (6) Ontmoeting'

'Het Lokale Inclusiebeleid is voor de gemeente gericht op alle inwoners, dus niet alleen op mensen met een beperking.'

Ook sommige gemeenten die aangeven zich nu alleen te richten op inwoners met een fysieke of zintuiglijke beperking geven aan dat in de toekomst anders te willen doen: 'Vanaf januari gaan we wel starten met een programmatisch inclusie en dan gaan we veel breder kijken dan alleen lichamelijke beperkingen, maar ook naar meedoen ongeacht afkomst, sekse, religie, financiële beperkingen enz.'

'Het beleid [...] (lokale inclusie agenda van onze gemeente) heeft zich meest specifiek gericht op fysieke toegankelijkheid in de breedste zin van het woord (dus ook communicatie etc). Dit omdat er al veel beleid ligt op het gebied van inclusie (LHBTI en discriminatie). Dit is ondergebracht onder andere agenda's maar raakt elkaar uiteraard wel. In onze omgevingsvisie 2040 komt alles samen.'

'De uitvoeringsagenda gaat momenteel voornamelijk in op inwoners met een beperking, waarbij we de wens hebben uitgesproken om de slag te maken naar een breed inclusiebeleid.'

'Het beleid wordt in 2021 uitgebreid tot een inclusiebeleid in de breedste zin.'

Ook een aantal gemeenten die hebben aangegeven specifiek hun beleid te richten op inwoners met een fysieke of zintuiglijke beperking en geen indicatie hebben gegeven dit in de toekomst te willen veranderen, geven aan dat er in de praktijk ook breder gekeken wordt. Dit geldt ook voor sommige gemeenten die hebben aangevinkt dat hun inclusiebeleid zich richt op inwoners met een beperking in de breedste zin.

'Er is steeds meer aandacht voor een breed inclusiebeleid. Dit verschilt per beleidsdomein. In de sport is er aandacht voor inclusie in de breedste zin van het woord. Ook het mee kunnen doen aan de samenleving en gelijke kansen creëren voor mensen met een kleine portemonnee is een speerpunt in de gemeente.'

'Met als aanvulling dat we bij de verbeteringen inzetten op alle burgers.'

Weer andere gemeenten geven aan dat ze wel een specifiek beleid hebben gericht op mensen met een beperking in de breedste zin des woord, vastgelegd in een lokale inclusie agenda, maar dat het plan onderdeel vormt van een breder inclusiebeleid.

'We hebben een aparte agenda voor de implementatie van het VN Verdrag. Maar dit heeft een sterke link met ons diversiteitsbeleid.'

'Naast het beleid voor de implementatie van het VN-verdrag handicap is er in onze stad beleid op inclusie en anti-discriminatie en mensenrechten dat heel breed van opzet is.'

En zelfs één keer wordt de VNG daar rechtstreeks over aangesproken:

'Ik vind het jammer dat de VNG alleen nog inclusie benadert vanuit de doelgroep mensen met een beperking. Zou een mooie kans zijn als jullie de doelgroep ook verbreden vanuit je rol.'

Zou de implementatie van het VN-verdrag Handicap wel of geen onderdeel moeten zijn van een breed inclusiebeleid? Het blijft een punt van discussie waarvoor het ei van Columbus nog niet gevonden is.

'Hoewel de gemeente een brede visie op inclusie heeft, ligt focus op sommige doelgroepen op de loer. Dit is vanuit de "design for all" gedachte niet altijd wenselijk, maar soms lijkt dit toch nodig. Zijn wel aan de slag. Hebben er over nagedacht.'

Concluderend: veel gemeenten willen beleid dat is gericht op mensen met een beperking plaatsen binnen breder inclusiebeleid. Breder inclusiebeleid wordt dan veelal gezien als beleid dat zich richt op alle groepen die nu nog om allerlei redenen langs de kant staan. Tegelijkertijd willen gemeenten voorkomen dat de bredere blik ten koste gaat van de inclusie van de afzonderlijke groepen.

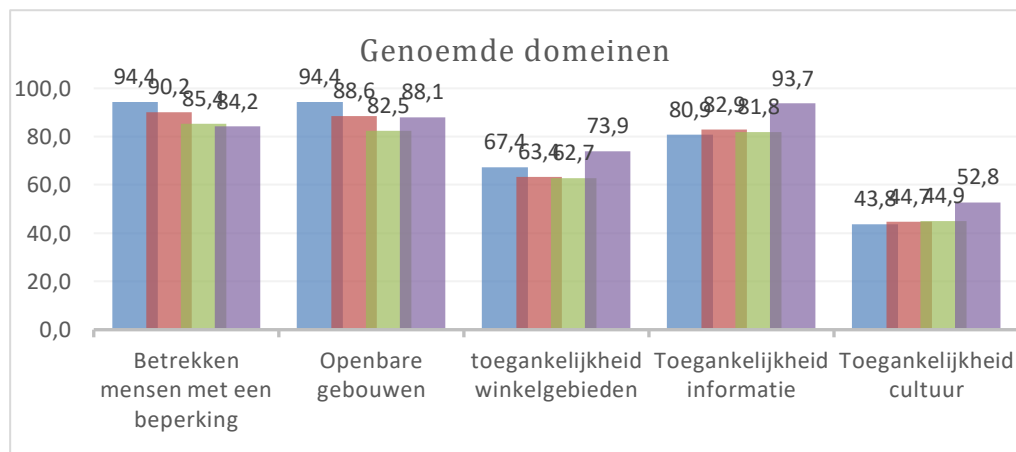
Vraag

In het VN-verdrag worden verschillende domeinen genoemd waarop beperkingen moeten worden weggenomen. Kunt u van onderstaande domeinen aangeven in hoeverre daar in uw (voorgenomen) beleid aandacht voor is?¹ (meerdere antwoorden mogelijk)

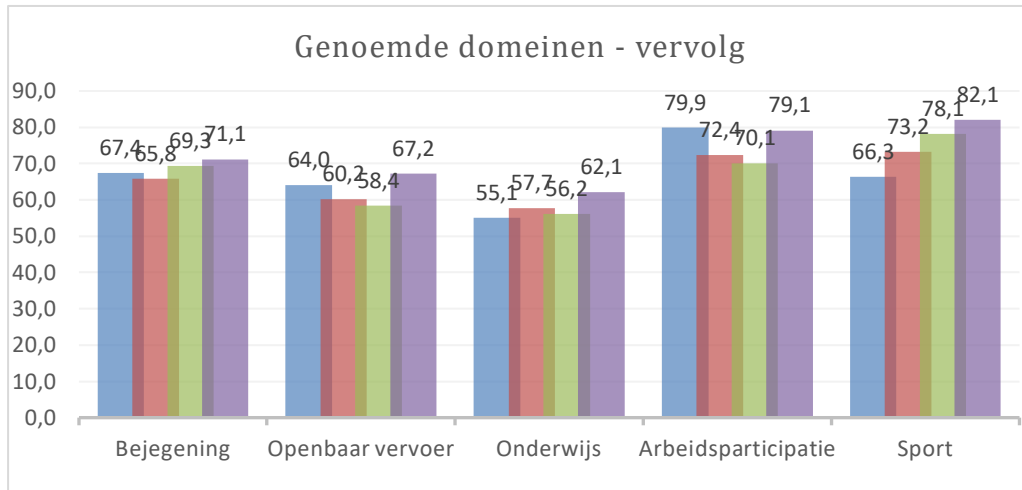
Antwoordopties

- Betrekken (vertegenwoordigers van) mensen met een beperking.
- Fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen
- Integrale toegankelijkheid van bepaalde gebieden in de gemeente (winkelgebied, uitgaangebied),
- Toegankelijkheid van communicatie-uitingen (website, begrijpelijke taal van publicaties en folders, etc.)
- Toegankelijkheid cultuur (bioscopen/ theaters)
- Houding en bejegening van mensen met een beperking,
- Toegankelijkheid van (openbaar)vervoer
- Toegankelijkheid onderwijs
- Arbeidsparticipatie van mensen met een beperking
- Toegankelijkheid Sport
- Anders, namelijk:

Resultaten (% blauw = 2018 / % rood = 2019 / % groen = 2020 / % paars = 2021)

¹ De vraag is sinds 2020 iets anders gesteld. In 2018 en 2019 konden respondenten aangeven op welke domeinen aandacht was voor het wegnemen van beperkingen. In 2020 en 2021 kon ook de mate van aandacht aangegeven worden (*geen aandacht, weinig, veel, heel veel aandacht*). De hier gegeven percentages voor 2020 zijn een optelsom van *veel* en *heel veel aandacht*. Voor de volledige cijfers, zie de aparte rapportage over de peiling van 2021.

Gemeenten geven aan dat er veel aandacht is voor alle in deze vraag genoemde domeinen.

De toegankelijkheid van cultuur scoort elk jaar het laagst qua percentage gemeente dat er aandacht aan besteedt. Het zou interessant kunnen zijn om te onderzoeken of de mate van prioriteit die hieraan wordt gegeven te maken heeft met de grootte van de gemeente.

Per domein veranderen de cijfers niet zoveel, behalve misschien de trend van een jaarlijkse lichte stijging van de aandacht voor de toegankelijkheid van sportvoorzieningen.

Deze vraag is opgenomen om te achterhalen of gemeenten op deze aspecten letten. Dit lijkt het geval te zijn. Het is echter moeilijk om op basis van deze vraag te bepalen of mensen met een beperking zelf deze domeinen ook als toegankelijker ervaren. Ergens aandacht voor hebben hoeft niet te betekenen dat dat ook tot merkbare resultaten heeft geleid.

Overigens hadden veel respondenten kritiek op de antwoordmogelijkheden bij deze vraag. Deze kritiek ging met name over het gat tussen weinig en veel.

'Bij Toegankelijkheid cultuur, houding en bejegening van mensen met een beperking, arbeidsparticipatie van mensen met een beperking had ik graag de mogelijkheid Gemiddeld ingevuld. Tussen weinig en veel in.'

'Je kunt alleen kiezen voor veel of weinig. Nuance ontbreekt. In onze gemeente is er gezonde aandacht. De antwoord mogelijkheden in dit veld zijn niet passend.'

'Het gat tussen weinig en veel is groot. In een aantal gevallen had "matig" ons beter gepast.'

'Binnen deze thema's is er soms ook een genuanceerder beeld dan "veel" of "weinig" aandacht. Voor 2021 is binnen onze gemeente gekozen voor een focus op de sociale toegankelijkheid (op basis van de de monitor.'

'Ik vind het verschil tussen weinig en veel wel groot. het is vaak niet weinig, maar veel klinkt wel alsof het al heel goed geregeld is.'

'Ik vind de stap van "weinig aandacht" naar "veel aandacht" wel erg groot. Alle domeinen komen eigenlijk wel terug in onze lokale inclusie agenda, maar de onderwerpen krijgen niet allemaal

dezelfde hoeveelheid aandacht (er worden per periode aandachtsgebieden gekozen, over een halfjaar kan de aandacht op een ander gebied liggen dus).'

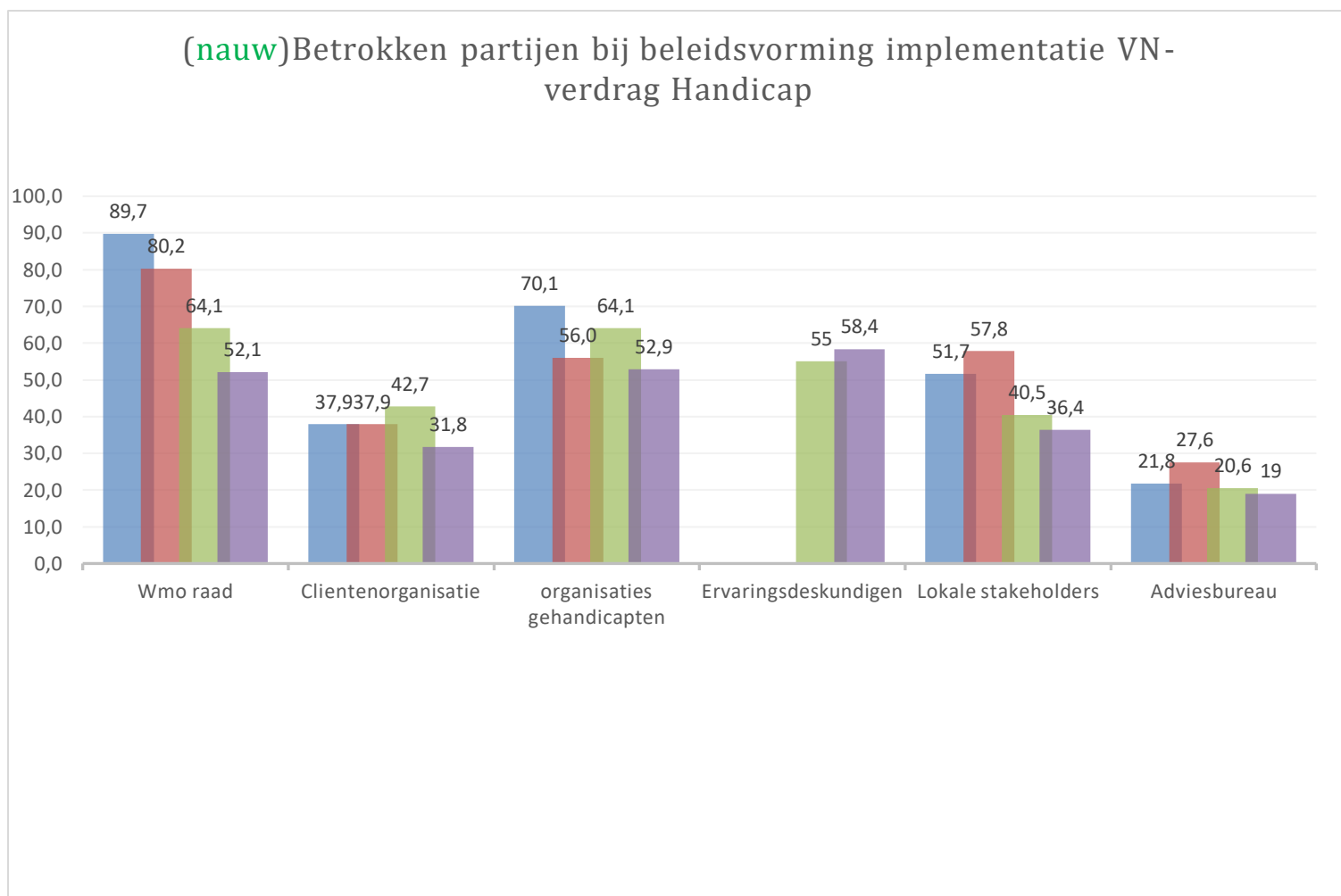
Vraag

Kunt u aangeven welke van de volgende partijen betrokken zijn bij de beleidsvorming op het gebied van de implementatie het VN-verdrag? (meerdere antwoorden mogelijk)

Antwoordopties

- Wmo raad of een andere consulterende burgerraad
- (Afvaardiging) cliëntenorganisaties
- (Afvaardiging) belangenorganisatie(s) mensen met een beperking
- Informele organisaties / ervaringsdeskundigen²
- Overige actoren binnen de gemeente (bv ondernemers, maatschappelijke organisaties)
- Kennisinstituten, adviesbureau(s), e.d.
- Anders, namelijk:

Resultaten (% blauw = 2018 / % rood = 2019 / % groen = 2020)

² De optie "Informele organisaties / ervaringsdeskundigen" is op basis van vorige peilingen sinds 2020 als aparte antwoordcategorie opgenomen. Ook is de vraag iets anders aangeboden. In 2018 en 2019 konden respondenten aangeven welke partijen betrokken waren bij gemeentelijke beleidsvorming. Sinds 2020 kon ook de mate van betrokkenheid weergegeven worden (*niet, enigszins, veel, zeer veel*). De hier gegeven percentages zijn een optelsom van *veel* en *zeer veel*. Voor de volledige cijfers, zie de aparte rapportage over de peiling van 2021.

Wat opvalt is dat waar de Wmo-raad vier jaar geleden nog duidelijk als belangrijkste betrokken partner werd aangewezen, gemeenten nu met meer met diverse partijen samenwerken bij de vormgeving en uitvoering van beleid. 'Ervaringsdeskundigen' voeren onder deze partijen nu licht de boventoon. Het actief betrekken van diverse lokale spelers is, zoals eerder gezegd, een succesfactor in de vorming van lokaal inclusiebeleid.

De antwoorden op deze vraag bevatten soms creatieve oplossingen om het lokale inclusiebeleid toch succesvol te implementeren, ondanks obstakels zoals gebrek aan financiën of uitvoeringscapaciteit. Sommige gemeenten laten de inventarisatie naar hoe het staat met inclusie in de gemeente doen door een student, in het kader van een scriptie. Met dat resultaat gaan ze vervolgens aan de slag:

'Uit dat onderzoek is gebleken wat al gaat goed en waar nog aandacht nodig is. Aan de hand van die gegevens wordt er een Lokale Inclusie Agenda ontwikkeld. Ook is er gesproken met professionals, de minister van gehandicaptenzaken en iemand van het eiland Gotland (Zweden), omdat Zweden al heel ver is met de implementatie van het verdrag. Uit die gesprekken zijn veel tips en mogelijke oplossingen gekomen die specifiek voor een eiland gelden.'

En er zijn veel andere goede voorbeelden van hoe gemeenten op een creatieve manier de implementatie van het VN-verdrag samen met verschillende partners oppakken:

'Aan de hand van de thema's van de VNG Iedereen Doet Mee hebben wij actiepunten benoemd. Daarnaast hebben wij zelf nog twee thema's toegevoegd, namelijk "burgerbetrokkenheid" en "de gemeente als organisatie zelf. Binnen diverse thema's zijn reeds ambtenaren actief bezig om onderwerpen in hun dagelijks werk in de uitvoering en het beleid mee te nemen. Hierbij betrekken wij ervaringsdeskundigen, leden van een cliëntenraad Gehandicapten en daar waar nodig externe partners. Momenteel zijn wij in afwachting van een programmamanager die nog meer de thema onderwerpen in de verschillende domeinen gaat doorzetten. Het uiteindelijke doel is om inclusie (design for all principe) onderdeel van het dagelijks en regulier werk te maken.'

'Het lokale plan (LIA) is juli 2020 goedgekeurd en inmiddels in uitvoering gebracht. Zo zijn we gestart met opleidingstrajecten voor medewerkers van de afdeling communicatie, wordt er hard gewerkt aan het toegankelijk maken van websites, is een inclusieparagraaf opgenomen in voorstellen voor gemeente en raad en zijn we momenteel bezig met het opstarten van verschillende werkgroepen waarin zowel ambtenaren alsook ervaringsdeskundigen participeren om invulling te geven aan verschillende projecten zoals genoemd in het lokale plan.'

'Begin 2020 is een Actieprogramma VN-verdrag vastgesteld door ons college. Dat plan is onze lokale LIA en is opgesteld samen met de werkgroep VN-verdrag waarin ervaringsdeskundigen met diverse handicaps zitting hebben (en in enkele gevallen hun begeleiders, St.MEE, St. ORO). Heel recent is het gelukt om ook in contact te komen met 2 lokale zelfhulpgroepen voor mensen met een auditieve beperking. We zullen hen ook benaderen om een vertegenwoordiger voor de werkgroep af te vaardigen. De uitvoering loopt ondanks corona voorspoedig. Er zijn al mooie resultaten geboekt.'

'De lokale inclusie-agenda is in 2018 door het college vastgesteld. Uitvoering van de agenda gebeurt door het platform [...]. Onlangs is een en ander geëvalueerd en is besloten het platform (en haar activiteiten) nog een tweetal jaren te ondersteunen.'

'Sinds herfst 2019 zijn we gestart met de uitvoering van het plan. Door corona heeft de uitvoering vertraging opgelopen. Aantal zaken zijn reeds gerealiseerd, zoals het ontwikkelen van een integraal

screeningsinstrument, screenen van 10 panden met een publieke functie, testpanel van ervaringsdeskundigen voor screenen van gemeentelijke communicatie.'

'In gezamenlijkheid is het lokale plan tot stand gekomen. Het uitvoeringstraject is dus ook samen opgesteld en ook in gezamenlijk wordt uitvoering hieraan gegeven. Structureel vindt overleg plaats met [...] Commissie {...} Inclusief waarin verschillende ervaringsdeskundigen vanuit verschillende organisaties (wmo, cliënten, adviesgroep wekgroep integrale toegankelijkheid) aan deel nemen. Regelmatig vindt er terugkoppeling plaats door ambtenaren die vanuit eigen vakgebied optreden als zijnde ambassadeur op het gebied van inclusie. Ook wordt nu gestart met het formeren van verschillende werkgroepen die zich bezig gaan houden met de verschillende uitvoeringsprojecten zoals beschreven in het lokale plan.'

'De betrokkenheid en de invulling hiervan verschilt soms per onderwerp. Onze stad kent een lange traditie van overleggen met (lokale) bewoners en maatschappelijke partners.'

'Bij de uitvoering betrekken wij inwoners intensief.'

'Alle partijen hebben meegedacht over de Sociale Koers van onze gemeente en worden stevast bij diverse thema's betrokken (die ook inclusie betreffen). Voor de specifieke uitvraag t.a.v. de inclusie agenda voor 2021 zijn de eerste contacten gelegd met organisaties en inwoners. Het betrekken van ervaringsdeskundigen gebeurt ook binnen deze projecten, maar krijgt nu middels een specifieke opdracht meer basis binnen de gemeente. Bij diverse projecten wordt samengewerkt met kennisinstituten (o.a. Movisie en Hofeschool Utrecht). Bij de ontwikkeling van de inclusie agenda wordt ook gebruik gemaakt van de door hen aangeboden informatie.'

De uitgangspunten van het VN-verdrag Handicap staan vaak centraal bij de implementatie van het VN-verdrag Handicap:

'Het plan gaat met name uit van principes, gebaseerd op die in het VN Verdrag Handicap, en richt zich er vooral op met name de houding en bewustwording te vergroten, zodat de vraag "maar kan iedereen meedoen?" een vast onderdeel wordt op alle terreinen. Op de gebieden waar een grote achterstand bestaat of waar een concrete vraag ligt van inwoners met een beperking wordt extra ingezet. Bijvoorbeeld, er bestond veel vraag naar toegankelijker en laagdrempeliger sportaanbod, daarom is daar een apart project voor gestart.'

'We maken de agenda vanuit het principe "niks onder ons, zonder ons" en pakken dit project daarom zeer participatief aan.'

'Uitgangpunt is "wie het raakt, praat mee". uitvoeringszaken zijn veelal belegd bij partijen, dan zien wij toe op juiste procesgang, dus meepraten van degenen die het raakt. Voor strategisch beleid is de ASD, adviesraad sociaal domein, de belangrijkste gesprekspartner van de gemeente. De ASD heeft zelf juist de contacten met cliëntenorganisaties e.v. Beantwoording van deze vraag wordt daarom lastig, partijen zijn betrokken maar niet altijd in directe lijn door ons. De Adviesraad sociaal Domein (ASD) bestaat uit goede afspiegeling van bewoners.'

'Wij werken nauw samen met de lokale welzijnsorganisatie en met een aantal andere maatschappelijke organisaties en vrijwilligers. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de samenwerking met Humanitas en de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA) om specifiek aandacht te hebben voor mensen met autisme.'

'De acties van het PvA doen we samen met 2 betrokken partners, st. Fooruit (voormalige gehandicaptenraad) en [...]17 verenigingen gericht op sporters met een handicap.'

'In de gemeente bestaat een platform toegankelijk (inwoners initiatief). Van het platform zitten 2 leden in de cliënten participatie (onderdeel adviesraad sociaal domein). Onderdeel van (nieuwe) beleidsvorming is altijd dat we met betrokken partijen om tafel gaan over onderwerp.'

In verschillende gemeenten zetten ervaringsdeskundigen zich in om samen met de gemeenten het lokale inclusiebeleid vorm te geven:

'..testpanel van ervaringsdeskundigen voor screenen van gemeentelijke communicatie..'

'Er is zeker aandacht voor en er werken al ambtenaren met ervaringsdeskundigen en externe partners aan, maar dit soort processen vragen vaak (veel) tijd en geld. Corona is een van de oorzaken dat op deze onderwerpen geen grote stappen momenteel kunnen worden gezet.'

'Onze gemeente heeft 12 "toegankelijkheidsambassadeurs". Dit zijn inwoners met een lichamelijke, visuele of verstandelijke beperking. Deze ambassadeurs geven de gemeente gevraagd en ongevraagd advies.'

'Adviesraad Sociaal Domein (Wmo, Jeugd, PW), het Ouderen Overleg en het Integraal Platform Gehandicapten betrekken wij standaard bij beleid(svorming). Ook al hebben wij het VN-verdrag Handicap nog niet geïmplementeerd, we werken wel inclusief.'

'We werken met een specifiek daarvoor opgerichte groep ervaringsdeskundigen, onze "Koplopers Inclusie".'

'In ieder geval aan de slag met betrekken van mensen met een beperking: we moeten deze organisaties/personen toch betrekken bij ons inclusiebeleid. "Op dit moment zijn we bezig om een platform voor mensen met beperkingen te organiseren.'

'Onze gesprekspartner voor de nieuwe toegankelijkheidsagenda is voornamelijk een informele organisatie van ervaringsdeskundigen, die we formeel gaan inzetten als officiële gesprekspartner. Volgens mij zit het zo: bij sec WMO beleidsvorming is Stadadviseert het orgaan dat de gemeente van advies voorziet. Naast bewoners zitten er ook afvaardigers van instanties in dit orgaan.'

Sommige gemeenten geven aan dat zij met ervaringsdeskundigen (proberen) samen te werken, maar dat dat niet altijd lukt:

'Wij hebben met de clientadviesraad gekeken of wij een groep van ervaringsdeskundigen konden samenstellen om zo een begin te maken aan een lokale inclusieagenda. Het is nog niet gelukt om een groepje samen te stellen.'

'Bij het opstellen van het actieplan is er nog weinig aandacht geweest voor structurele inbedding van processen die er voor zorgen dat ervaringsdeskundigen op tijd worden betrokken. Hierdoor is er scheefvorming in welke mate en wanneer ervaringsdeskundigen meepraten. Dat verschilt bij ons per domein. Het is daardoor wat lastig om al deze items goed te scoren. In de nieuwe agenda werken we aan de integraliteit van het onderwerp.'

'Het is wel de bedoeling om een bredere doelgroep te gaan betrekken bij het opstellen van de lokale inclusie agenda. Echter, omdat we nu nog in de verkennende fase zitten zijn deze nog niet betrokken.'

'De gesprekken met de ambassadeurs moeten nog plaatsvinden; de aandacht is afhankelijk van hun input.'

'Ik vind persoonlijk dat ook belangenorganisaties en cliënten/ ervaringsdeskundigen moeten worden betrokken, maar ik weet niet of dat gebeurt.'

'Wij willen graag samen met ervaringsdeskundigen vorm geven aan het inclusiebeleid.'

'Het blijkt lastig om ervaringsdeskundigen te betrekken, het blijkt soms moeilijk met hen in contact te komen en te blijven. Daarnaast is wat voor mensen met de ene beperking een oplossing is, voor een andere groep mensen juist geen oplossing. Welke keuze maak je dan? Tot slot is het nog een uitdaging om ondernemers en vooral onderwijs bij de plannen te betrekken.'

'Het is zeker lastig om inwoners met ervaring te vinden die betrokken willen zijn bij dit project, maar de grootste hobbel is ze op te leiden tot ervaringsdeskundigen. Omdat dit speelt op meerdere terreinen binnen het sociaal domein zijn we bezig hierin de krachten te bundelen met collega's van armoede en schuldenbeleid.'

Enkele gemeenten melden dat partijen wel betrokken zijn bij de beleidsvorming, maar niet bij de uitvoering van het beleid:

'Genoemde partijen worden wel betrokken bij beleidsplannen maar niet bij de daadwerkelijke implementatie van het VN-Verdrag. Het wordt in ieder geval niet zo genoemd.'

'Er is een verschil tussen de partijen die bij de voorbereiding in 2019 betrokken waren en de partijen die een bijdrage leveren aan de implementatie. Bij de beleidsvorming is breed uitgenodigd en geraadpleegd. De uitvoering/implementatie van maatregelen vindt gericht in samenwerking met een beperkter aantal partijen plaats en met op onderdelen ondersteuning van Stichting Zet.'

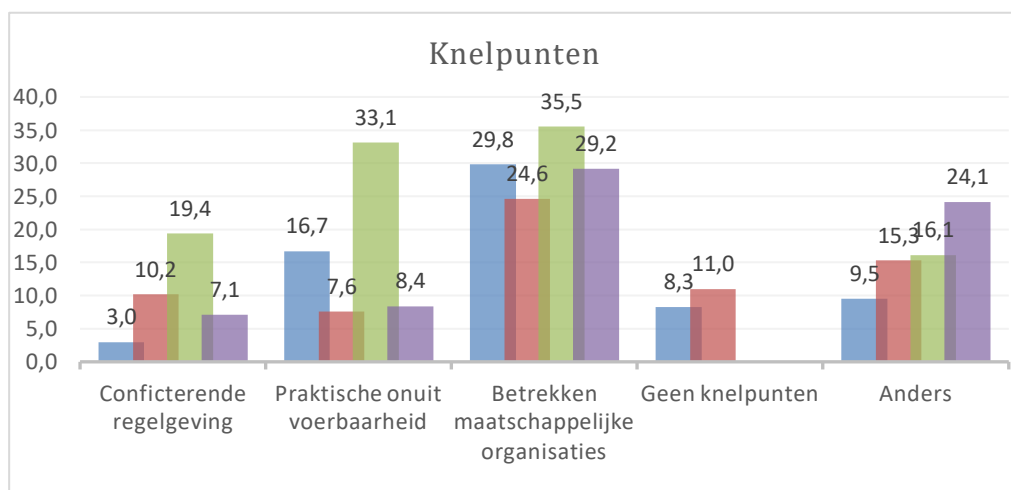
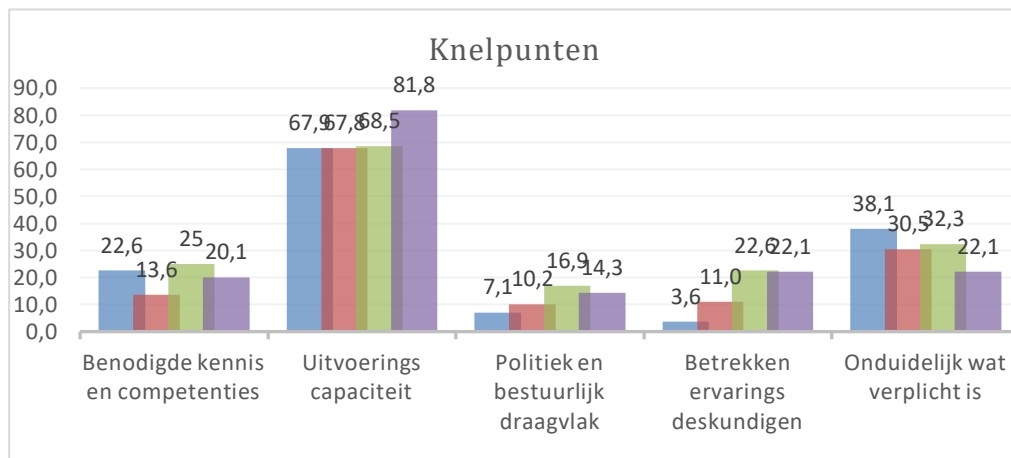
Onder de optie 'anders' worden ambtenaren uit andere afdelingen van de eigen gemeente genoemd 'diverse collega's binnen de gemeente van verschillende beleidsterreinen'.

6. Wat ziet u als knelpunten bij de implementatie van het VN-verdrag in uw gemeente?³ (Meerdere antwoorden mogelijk)

Antwoordopties

- Benodigde kennis en/of competenties om de implementatie uit te voeren
- Benodigde uitvoeringscapaciteit om de implementatie uit te voeren
- Politiek /bestuurlijk draagvlak ontbreekt/ geen prioriteit
- Het is lastig om ervaringsdeskundigen en belangenorganisaties te betrekken
- Onduidelijkheid over wat volgens het verdrag wettelijk verplicht c.q. mogelijk is.
- Conflicterende regelgeving (licht toe met een voorbeeld)
- Praktische onuitvoerbaarheid van bepaalde maatregelen (licht toe met een voorbeeld)
- Het betrekken van andere stakeholders t.b.v. de Implementatie van het verdrag buiten de gemeentelijke organisatie (bedrijven, scholen, verenigingen etc.)
- Wij ervaren geen knelpunten
- Anders, namelijk:

Resultaten (% blauw = 2018 / % rood = 2019 / % groen = 2020 / % paars = 2021)

³ De vraag is sinds 2020 iets anders gesteld. In 2018 en 2019 konden respondenten aangeven op welke terreinen men knelpunten zag. In 2020 kon ook de grootte van het knelpunt aangegeven worden (*geen, klein, groot, zeer groot*). En vanaf 2021 zijn beide varianten gesteld. Eerst naar welke knelpunten en vervolgens in welke mate. De hier gegeven percentages voor 2021 zijn gebaseerd op de vraag welke knelpunten een rol spelen. Voor de volledige cijfers, inclusief de vraag *in welke mate* de knelpunten een rol spelen, zie de aparte rapportage over de peiling van 2021.

Al sinds de start van de peiling is er een duidelijk knelpunt dat ver boven de andere knelpunten uitsteekt. Dit is het gebrek aan uitvoeringscapaciteit (en financiën, vooral aangegeven bij 'anders').

Daarnaast wordt er in de toelichtende antwoorden van respondenten een palet van belemmerende factoren benoemd:

- het politieke draagvlak ontbreekt;
- er is een gebrek aan de juiste kennis;
- er is geen geld vanuit het rijk gekomen om deze taak uit te voeren;
- de regelgeving is conflicterend (bijvoorbeeld het bouwbesluit) en er is onduidelijkheid over wat het zwaarste moet wegen;
- lastig om ervaringsdeskundigen te vinden en alle partijen te betrekken;
- er zijn personeelwisselingen;
- er worden verkeerde uitgangspunten gehanteerd;

'Dat teveel vanuit beperking wordt gekeken, in plaats van naar talenten en de mens als geheel. We worden bevraagd op deze agenda door bewoners omdat ze zich onvoldoende realiseren wat "inclusief beleid" inhoudt. Alleen deze jaarlijkse monitor versterkt dat gevoel.'

- het inrichten van het participatietraject is een uitdaging;

'Hoe geef je ruimte aan iedereen? We willen dit beleid vormgeven vanuit de wensen van inwoners, maar ook voorkomen dat we met de 'bekende gezichten' aan tafel zitten voor overleg. Daarom zullen we voor dit proces naar verwachting extra tijd moeten investeren in het vormgeven van het participatieproces.'

- het gevoel van urgentie ontbreekt op politiek en/of ambtelijk niveau;
- er is een gebrek aan integraal beleid;
- de gemeente is te klein;
- angst om te starten;

Bovenstaande knelpunten worden genoemd in reacties op de vraag naar knelpunten, maar ook in reactie op andere vragen.

Hieronder volgt een selectie van de toelichtingen die gemeenten geven bij een aantal van de knelpunten.

De regelgeving is conflicterend en onduidelijkheid over wat zwaarste moet wegen

'Conflicterende regelgeving, niet zozeer regelgeving, maar conflicterende belangen: voor rolstoelen wenselijke uitritbanden bij trottoirs zijn voor blinden/slechtzienden minder wenselijk, of bij de inrichting is voor slechtzienden/doven felle verlichting gewenst, terwijl anderen dit minder sfeervol vinden (dimmers zijn goede oplossing).'

'Bijvoorbeeld "gezonde stad" ziet het liefst dat iedereen zoveel mogelijk met de trap gaat in gebouwen. Uitgangspunt is dan bij nudging om de lift niet in het zicht te plaatsen. Onze Toegankelijkheidsraad wil, in het kader van toegankelijkheid, de lift juist zo duidelijk mogelijk aangegeven. Dit is conflicterend.'

'Regelmatig conflicteren beleid en uitvoering in daadwerkelijke realisatie. Soms ook tussen verschillende disciplines onderling. Denk bij het inrichten van de openbare ruimte, de toegankelijkheid. Is het eigenlijk wel mogelijk om deze voor iedereen toegankelijk te maken? Ook de kennis en kunde van medewerkers om hiermee aan de slag te gaan, los van de personele uitvoeringscapaciteit, is een uitdaging voor een ambtelijke organisatie. Vaak gaat het om specialismen en expertise op deze gebieden die specifiek ontbreekt. En heel vaak de financiële middelen die niet toereikend zijn. Veranderende wetgeving draagt ook niet altijd bij aan oplossingen.'

'Er zit politiek wel prioriteit op, maar omdat het onderwerp zo veelomvattend is gebruiken partijen dit om hun stokpaardjes te laten horen. Dit maakt het lastig werkbaar. De bouwregels in het bouwbesluit maken een woning niet voldoende toegankelijk.'

'Er zijn veel conflicterende belangen als het gaat om met name fysieke toegankelijkheid. Denk aan een oude stad die smal is ingericht, waarbij er geen tot nauwelijks ruimte is voor een breed voetpad.'

Lastig om ervaringsdeskundigen te betrekken

'De betrokken ervaringsdeskundigen willen soms vooral hun eigen persoonlijke knelpunten (snel) oplossen en hebben soms moeite dat er binnen het grote geheel soms andere prioriteiten worden gesteld.'

'Het is lastig om ervaringsdeskundigen in te zetten. Dit heeft te maken voor ons als relatief kleine gemeente dat er een beperkt aantal personen voor handen zijn om gezamenlijk het beleid goed neer te zetten.'

Er wordt te veel van ervaringsdeskundigen gevraagd

'Ervaringsdeskundigen hebben mede vorm gegeven aan onze lokale inclusie agenda (lia) en ze zijn zeer betrokken. Maar het is een kleine groep en er staan veel onderwerpen in de lia, overvragen/overbelasting dreigt dan snel. Ze geven dat ook zelf aan. De groep ervaringsdeskundigen heeft aangegeven zich tot toegankelijkheid te willen beperken. Dat is lastig voor andere onderwerpen.'

'Het proces van betrekken moet nog nadere invulling krijgen.'

Geen uitvoeringscapaciteit

'Dit kan alleen goed als je er veel tijd in kunt steken. Met geld kun je dat een beetje compenseren. Beide hebben we onvoldoende.'

Geen urgentie bij politiek en/of ambtenaren

Dankzij de bereidwillige deelname van veel gemeenten krijgen we een beeld waarom in veel gemeenten de implementatie niet van de grond komt: geen urgentie, het ontbreken van het **willen** op lokaal niveau, toch een absolute basisvoorwaarde, speelt bij een flink aantal gemeenten een rol getuige de volgende toelichtingen van beleidsambtenaren:

'De urgentie ontbreekt nog vaak. Voor veel ambtenaren is het een ver van hun bed gebeuren. De eerste fase, bewustwording moet echt goed opgepakt worden eerder kan je echt niet aan de slag.'

'Eerste verkennende fase afgerond. Geen vervolg.'

'We weten niet alles zeker aangezien we nog in de verkennende fase zitten; wellicht stuiten we in een later stadium op andere hobbels op de weg.'

'Zolang wij geen actief beleid gaan ontwikkelen, geen behoefte aan ondersteuning. Mocht de keuze worden gemaakt wel beleidsontwikkeling op dit onderwerp op te pakken, dan is alle ondersteuning welkom.'

'Het ontbreken van beleids capaciteit is het grootste probleem. Er zijn maar een beperkt aantal uren beschikbaar hiervoor. Ook politiek is er weinig draagvlak. De aandacht is nu gefocust op het terugdringen van de tekorten in het sociaal domein.'

'Op dit moment gaat het om ambtelijke voornemens, die in de praktijk nog kunnen wijzigen.'

'Op dit moment zijn wij nog niet zover om deze specifiek vragen te kunnen beantwoorden.'

'Veel onderdelen staan op beleidsmatig gebied nog in de kinderschoenen.'

'VN-Verdrag is niet in die mate bekend bij de ambtenaren dat het ook zo gebruikt kan worden.'

'Ontbreken trekker. Hoewel inclusie een thema is dat verweven zit in allerlei werkzaamheden van de gemeente en het daarmee een taak is van iedereen, is er ook bepaalde trekkracht nodig. Die is op dit moment summier.'

'Op dit moment ontbreekt behoefte vanwege het ontbreken van ambtelijke capaciteit en bestuurlijke prioriteit.'

'Het is (ondanks bestuurlijke prioriteit) bij sommige afdelingen binnen de gemeente soms lastig om "toegankelijkheid/inclusie" binnen de oren te krijgen, zodat het automatisch wordt meegenomen.'

'De knelpunten heb ik nog niet ervaren, omdat het moet beginnen met draagvlak in de politiek.'

'Door beperkte capaciteit is het alleen mogelijk om kleine stapjes te maken binnen de reguliere begroting. Dit is ook de basis die college en directie voor ogen hebben.'

'Prioriteiten liggen op dit moment bij veel organisaties anders, ook in 2021 zal daar sprake van zijn.'

'Voor het uitvoeren van het lokale inclusie beleid heeft de medewerker 2-4 uur per week voor. Voor de implementatie huidig plan en evaluatie/ opzetten nieuwe planperiode is meer tijd nodig.'

'Het blijkt lastig om ervaringsdeskundigen te betrekken, het blijkt soms moeilijk met hen in contact te komen en te blijven. Daarnaast is wat voor mensen met de ene beperking een oplossing is, voor een

andere groep mensen juist geen oplossing. Welke keuze maak je dan? Tot slot is het nog een uitdaging om ondernemers en vooral onderwijs bij de plannen te betrekken.'

'De politiek wil het niet groot maken. We zijn een kleine gemeente en hebben een kleine capaciteit. Het gaat daarom niet spelen op alle mogelijke terreinen (zoals vervoer, onderwijs).'

'Door de politiek is uitgesproken dat dit een belangrijk onderwerp is, in de praktijk is gebleken dat het tijd kost om draagvlak binnen de gehele organisatie te vinden. Hierdoor kost het tijd om concrete stappen voorwaarts te zetten.'

Sommige gemeenten klagen ook dat zij de opdracht hebben gekregen het VN-Verdrag in hun gemeente te implementeren *'maar dat het rijk daarvoor geen extra middelen beschikbaar heeft gesteld.'*

Gebrek aan integraal beleid

Dit knelpunt wordt met name genoemd door gemeenten in reactie op de vraag naar domeinen waar aandacht voor is in het kader van het VN-verdrag Handicap.

'Verder zijn thema's als verkiezingen, digitale toegankelijkheid en ontsluiten van informatie belangrijk in onze gemeente. Op gebied van onderwijs ligt de meeste verantwoordelijkheid bij de scholen zelf en heeft de gemeente niet veel zeggenschap of doorzettingsmacht.'

'Arbeidsparticipatie van mensen met een beperking valt onder verantwoordelijkheid van team werk. Daarom heeft dit geen specifieke aandacht in het beleidsstuk inclusie. Het gebeurt dus wel, maar het staat niet omschreven in het beleidsstuk.'

'Voor mij niet bekend. Zie vorige vraag. Ik heb helaas geen ruimte om dit te onderzoeken bij mijn collega/s van andere beleidsterreinen, maar het wordt onderdeel van ons integrale beleidsplan.'

'Verschillende domeinen doen al wel iets rondom toegankelijkheid maar er is nog geen goed zicht op wat de verschillende afdelingen precies al wel/niet doen.'

'Wij acteren nu vanuit de sector openbare ruimte en gaan zeer binnenkort nadenken hoe we de andere domeinen betrekken bij het VN-verdrag. Ik kan niet inschatten hoeveel aandacht er op andere gebieden is voor het VN-verdrag. Bij Onderwijs en Sport zou ik liever invullen: nog na te gaan. Bij gebrek aan kennis hierover heb ik nu "weinig" ingevuld.'

'Wij hebben aparte uitvoeringsagenda's voor deze thema's. Onder andere een Regenboogagenda en anti-discriminatie agenda.'

Wij zijn te klein

'Door de kleine schaal en de eilandspecifieke situatie, hebben wij in onze gemeente geen cliëntenraad, Wmo-raad, belangenorganisaties voor mensen met een beperking, enzovoorts.'

'Het is lastig om ervaringsdeskundigen in te zetten. Dit heeft te maken voor ons als relatief kleine gemeente dat er een beperkt aantal personen voor handen zijn om gezamenlijk het beleid goed neer te zetten.'

Startangst

'Er wordt al heel veel gedeeld, er is veel informatie beschikbaar. Het is meer het gevoel van nu aan het werk. zoals de monitor met een 0-meting/vragenlijsten samenstellen.'

'Praktisch gezien zijn er nog geen middelen voor het toegankelijk maken van gebouwen. Wel voor het onderzoek bijvoorbeeld. Lastig is dat nog niet iedereen weet wat inclusie betekent en dit vooral een bewustwordingsproces is. Een proces met een lange adem is hierbij van toepassing. Dit geldt ook voor onderwijs, cultuur en derden).'

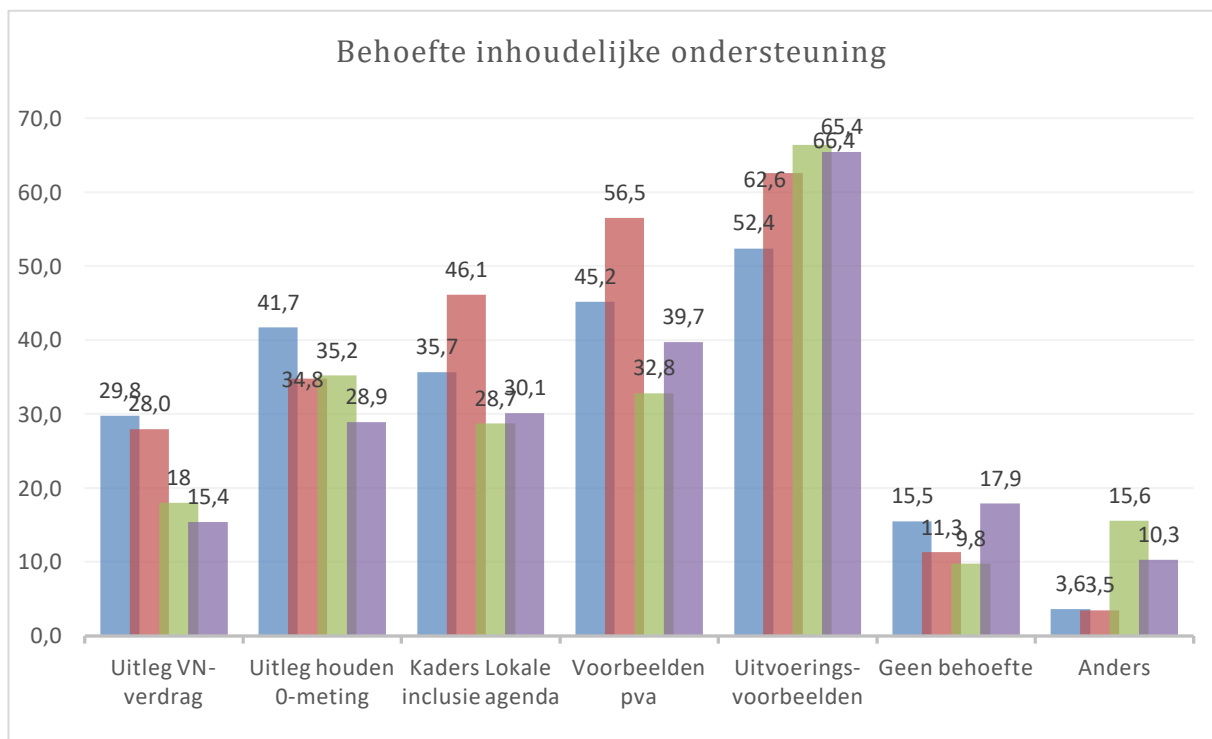
Vraag

Welke inhoudelijke ondersteuning kan uw gemeente gebruiken in het kader van het implementeren van het VN-Verdrag ? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Antwoordopties

- Uitleg over het VN-Verdrag (wat betekent het voor mijn gemeente?)
- Uitleg over het houden van een 0 meting/ in kaart brengen startsituatie / monitoringsinstrumenten
- Kadern voor de invulling van een lokaal inclusieplan/lokale inclusie-agenda
- Generieke voorbeelden (bijvoorbeeld van plan van aanpak of inclusieagenda)
- Specifieke voorbeelden van invulling op beleidsvelden (zoals mobiliteit, fysieke toegankelijkheid, zorg, arbeidsmarkt en onderwijs)
- Geen behoefte aan ondersteuning op inhoud
- Anders, namelijk:

Resultaten (% blauw = 2018 / % rood = 2019 / % groen = 2020 / % paars = 2021)

Gemeenten blijven behoefte hebben aan uitvoeringsvoorbeelden. Het percentage gemeenten dat dit aangeeft zit al drie peilingen achtereen boven de 60%. Daarnaast blijft – hoewel dit afneemt – een belangrijk deel van de respondenten behoefte houden aan voorbeelden van een plan van aanpak, het schetsen van kadern voor de lokale inclusie agenda, uitleg hoe een 0-meting kan worden gehouden en... toch nog altijd 15%, uitleg over het VN-verdrag Handicap.

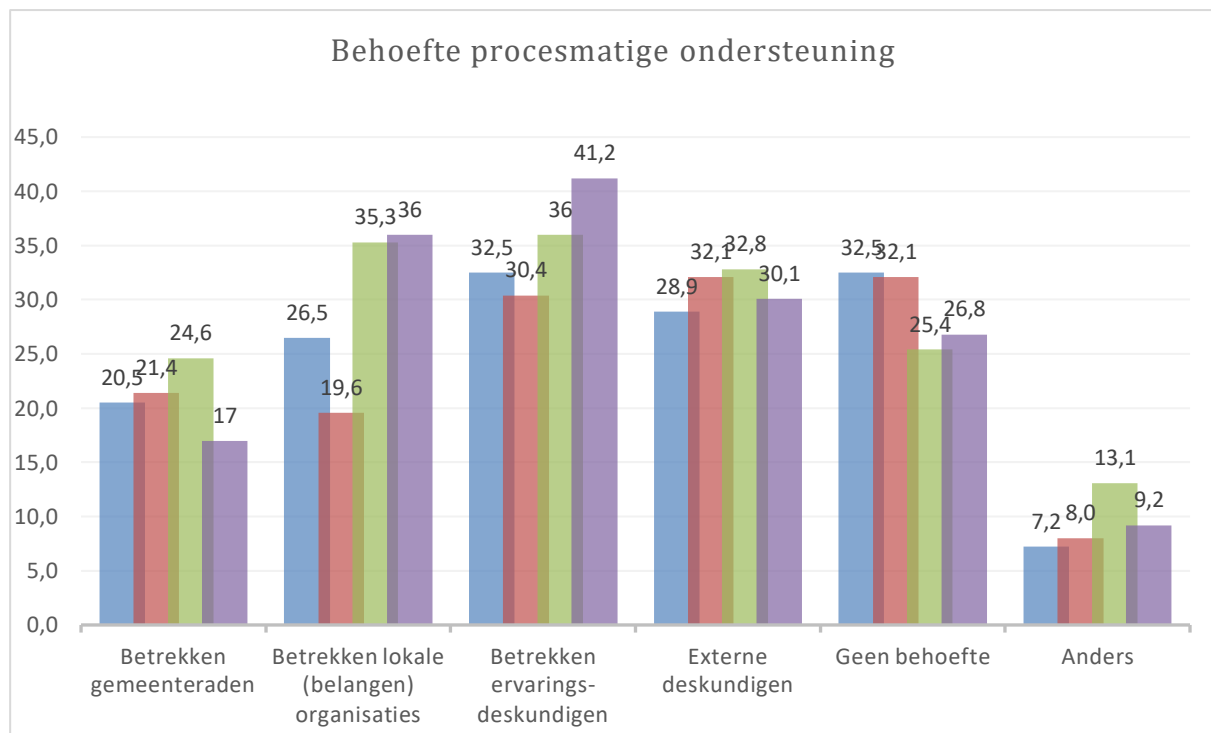
Uit de resultaten bij de andere vragen kan geconcludeerd worden dat over het geheel genomen gemeenten echt stappen maken. Dit moet op basis van de resultaten van deze vraag aangescherpt worden tot de conclusie dat een deel van de gemeenten echt stappen maakt. Voor veel andere gemeenten blijft ondersteuning vanuit de VNG noodzakelijk. Deze gemeenten zouden er ook baat bij hebben als de VNG hen benadert om te bespreken waar ze mee worstelen.

8. Welke procesmatige ondersteuning kan uw gemeente gebruiken in het kader van het VN-Verdrag? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Antwoordopties

- Methoden om gemeenteraden te betrekken
- Methoden om lokale belangenbehartigers en vertegenwoordigende organisaties te betrekken
- Methoden om ervaringsdeskundige inwoners te betrekken
- Procesmatige ondersteuning door externe deskundigen
- Geen behoefte aan ondersteuning Uitleg over het VN-Verdrag (wat betekent het voor mijn gemeente?)
- Anders, namelijk:

Resultaten (% blauw = 2018 / % rood = 2019 / % groen = 2020 / % = paars)

Er bestaat op diverse terreinen nog veel behoefte aan procesmatige ondersteuning, dit lijkt door de jaren heen vrij constant te blijven. Procesmatige ondersteuning bij het betrekken van ervaringsdeskundigen scoort het hoogst, maar er is ook behoefte aan ondersteuning bij het betrekken van lokale (belangen)organisaties.

Hieronder worden twee praktische vragen aan de VNG geuit over het betrekken van ervaringsdeskundigen:

‘Wij maken gebruik van ervaringsdeskundigen van de cliëntenraad Gehandicapten. Dit is echter een kleine groep ervaringsdeskundigen. Ze vertegenwoordigen met hun kennis en kunde niet alle disciplines binnen de thema's waar wij de lokale inclusie agenda mede door hebben opgesteld. Zodoende missen wij op een aantal gebieden ervaringsdeskundigen die met ambtenaren en externe partners kunnen samenwerken. Om echt in de diepte van de materie te gaan. We hebben al wat ideeën om te kijken of we inwoners kunnen werven die hier een rol in willen spelen maar of dit ook de juiste benadering is, dat is de vraag. Wellicht heeft de VNG allerlei tips en adviezen hiervoor die wij nu

niet toepassen. Ook zoeken wij hulpmiddelen om jongeren met een beperking te betrekken. Wellicht influencers die als rolmodel iets kunnen betekenen.'

'Wij hebben al ambassadeurs, maar we staan nog aan het begin. Wat handvatten zouden fijn zijn, over hoe om te gaan met deze doelgroep. De ambassadeurs zijn erg divers in hun beperkingen, wat onderlinge communicatie vaak lastig maakt. Daarnaast is het merendeel door hun beperking vaak maar beperkt belastbaar, waardoor zij snel 'overvraagt' zijn. Het is soms lastig zoeken naar een balans die past.'

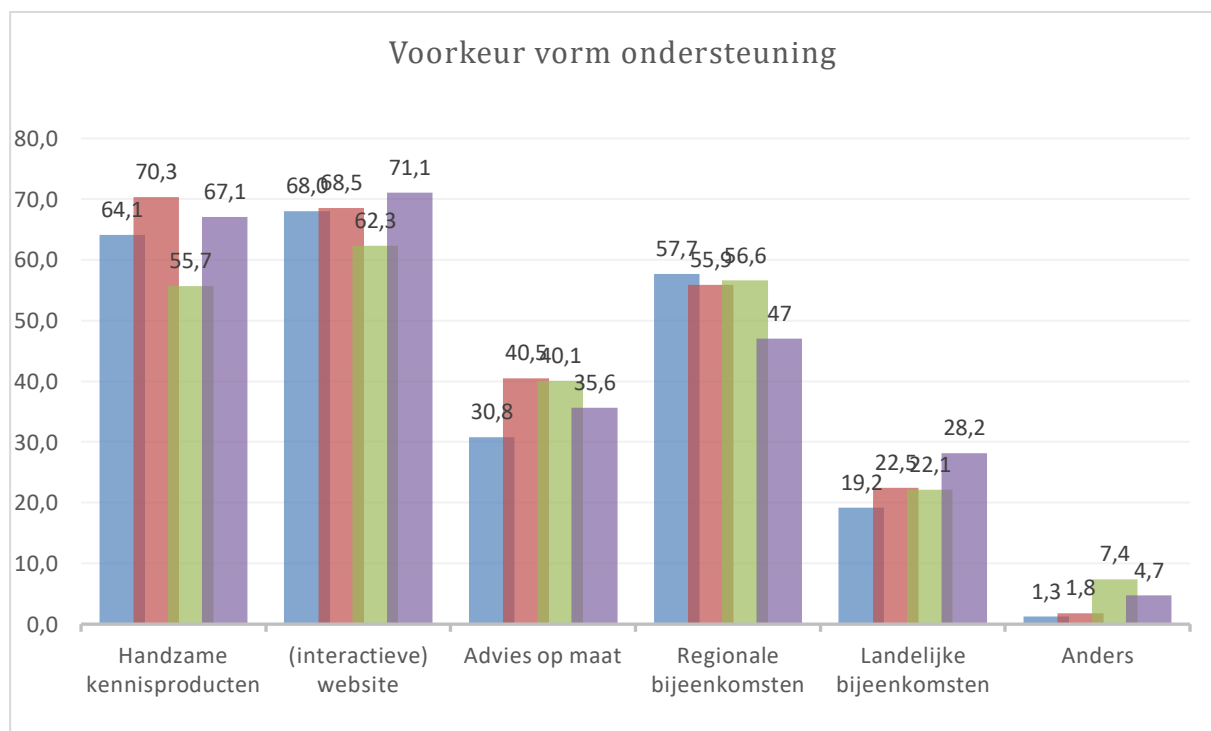
Eén respondent vroeg zich af: 'Wat wordt precies bedoeld met procesmatige ondersteuning door externe deskundigen?'

9. In welke vorm ontvangt u deze ondersteuning bij voorkeur? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Antwoordopties

- Handzame kennisproducten
- Methoden om lokale belangenbehartigers en vertegenwoordigende organisaties te betrekken
- Methoden om ervaringsdeskundige inwoners te betrekken
- Procesmatige ondersteuning door externe deskundigen
- Geen behoefte aan ondersteuning Uitleg over het VN-Verdrag (wat betekent het voor mijn gemeente?)
- Anders, namelijk:

Resultaten (% blauw = 2018 / % rood = 2019 / % groen = 2020 / % paars = 2021)

Gemeenten geven duidelijk aan behoefte te hebben aan handzame kennisproducten (bijvoorbeeld praktische voorbeelden van gemeenten) en een (interactieve) website. Dit is in de loop der jaren niet echt gewijzigd.

Uit de toelichtende commentaren zijn daarnaast andere specifieke wensen te distilleren van gemeenten:

*'De VNG (Berenschot) monitor is een mooi instrument om diverse belanghebbenden erbij te betrekken. **Wat mist in het ontwerp is het perspectief van organisaties (bedrijven, scholen, verenigingen, welzijn/zorg organisaties etc).** Tevens is alles anoniem, zodat je respondenten niet kan benaderen voor verdieping en samen optrekken rond een vraagstuk.'*

[Monitoringsinstrumenten] *'Vooralsnog monitoren we pragmatisch op de acties die we doen. Veelal leveren deze vanzelfsprekend verbetering(en) op voor deeldoelgroepen. Maar voor het vervolgplan (2022 en verder) dat we in de loop van 2021 samen met de werkgroep VN-verdrag (ervaringsdeskundigen) gaan opstellen, willen we mogelijk wél iets over monitoring/resultaatmeting opnemen. Daarop zouden we advies kunnen gebruiken. Moet een makkelijk en administratief arm uit te voeren instrument/methodiek zijn.'*

'Met betrekking tot toegankelijkheid van informatie en dan met name het onderdeel toegankelijkheid van documenten is een landelijke richtlijn. Een richtlijn zonder dat er oplossingen voorhanden zijn. Hiervoor zou landelijke ondersteuning wenselijk zo niet noodzakelijk moeten zijn.'

'Een algemene centrale kennisbank waar ambtenaren, maar ook ervaringsdeskundigen informatie kunnen ophalen, geven en delen. Het centraal raadplegen heeft zo z'n voordelen. Dit kan veel tijd besparen op allerlei onderwerpen en gebieden. Wellicht bespaar je er ook geld door dat je weer op andere zaken kunt inzetten.'

'Inspiratie is altijd fijn. Niet zomaar een voorbeeld, maar iets wat echt inspirerend is.'

'Ondersteuning bij bewustwording binnen de eigen organisatie. Bijvoorbeeld in de vorm van een masterclass.'

'Ondersteuning op het gebied van toegankelijke informatie en dan met name toegankelijk maken van documenten (PDF).'

'Over alle onderwerpen is meer informatie welkom!'

'Tussentijdse monitoringinstrumenten, resultaten in beeld brengen. Met name: meten of inwoners met een beperking daadwerkelijk minder drempels ervaren.'

'We zijn ons aan het oriënteren op toerusting van ervaringsdeskundigen. We hebben behoefte aan een meer laagdrempelige cursus of training van een aantal kortere bijeenkomsten, specifiek voor het ontwikkelen van ervaringsdeskundigheid. Voor veel van onze inwoners die hier best aan mee zouden willen doen zijn lange cursusdagen en/of ver reizen niet haalbaar. Aanbod hierin is weinig afgestemd op deze inwoners.'

'Zolang wij geen actief beleid gaan ontwikkelen, geen behoefte aan ondersteuning. Mocht de keuze worden gemaakt wel beleidsontwikkeling op dit onderwerp op te pakken, dan is alle ondersteuning welkom.'

'Generieke voorbeelden staan op site VNG, ook specifieke voorbeelden worden er genoemd, ook in (online)bijeenkomsten. Meer kaders meegeven (incl budget) was handig geweest vooraf.'

[Veranderkundige aanpakken] *'Uitwisseling van veranderkundige aanpakken is gewenst. Een actief leernetwerk met gemeenten en VNG kan hierbij helpen.'*

'Specifieke informatie als een bepaald, nog "onbekend" onderwerp wordt opgepakt.'

[Voorbeelden begroting opstellen] *'Voor het ontwikkelen van de LIA heb ik de 4 masterclasses van de VNG bijgewoond. De tips heb ik gebruikt en ook de goede voorbeelden op de website "Iedereen doet mee". Ik ben nu met de begroting bezig en heb daarom behoefte aan inzicht in het begroten van de kosten, goede voorbeelden van offertes.'*

[Voorbeelden om te gaan met ondernemers] *'Nu vooral op gemeente gericht. Hoe gaan we om met ondernemers?'*

'1. Hoe breed je je netwerk van ervaringsdeskundigen uit? En vooral hoe bereik je minder zelfstandige of communicatief sterke ervaringsdeskundigen? 2. Hoe overtuig je scholen, verenigingen, ondernemers om zich in te zetten voor de inclusieve samenleving?'

'Inclusie op gebied van arbeidsmarkt en onderwijs.'

[Verwachtingsmanagement: wat is reëel?] *'Methoden om te betrekken: eerder om het proces te begeleiden en de verwachtingen over en weer te managen. Want wat kunnen zij wel / niet verwachten van het VN Verdrag? Wat is reëel?'*

[Tips voor kleine gemeenten?] *'Wij zijn een kleine gemeente (28.500 inw [= middencategorie]) met grote ambities. We zijn regenbooggemeente en willen zeker inzetten op inclusieve samenleving. Bewustwording speelt een belangrijke rol, maar dit is nog niet weggelegd voor iedereen. Belangrijke gemis is de capaciteit die ontbreekt. Hoe kunnen we met deze gegevens een plan van aanpak maken wat reëel is? Heeft de VNG hier voorbeelden van en dan voor een kleine stad. Of tips?'*

'Subsidiemogelijkheden voor extern advies.'

'Delen van ervaringen van andere gemeenten.'

[Voordeel digitaal] *'Ik heb de webinars die tijdens Corona werden georganiseerd heel erg goed gevonden. De reistijd was voor mij vaak een reden om niet naar bijeenkomsten te gaan. Nu dat digitaal kon heb ik er veel van geleerd. Ik zou het echt heel fijn vinden als die er nog blijven komen. Ook waarin ruimte is om met elkaar in gesprek te gaan!'*

[Blijf Digitaal!] *'Voor regionale en landelijke bijeenkomsten geldt dat deze bij voorkeur online zouden moeten worden georganiseerd.'*

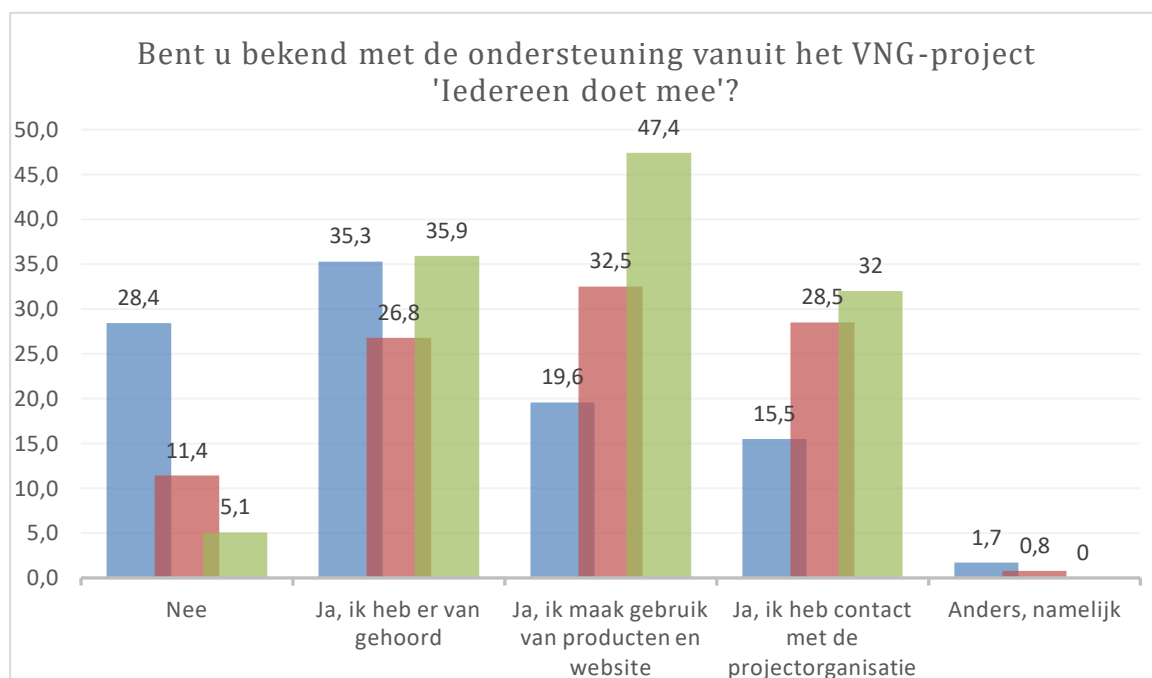
'Kennis en informatie, die voor alle bij de implementatie van het VN-verdrag betrokkenen, te gebruiken is: inwoners met een beperking, organisaties, gemeente.'

[Biedt fase gericht informatie] *'Landelijke bijeenkomsten mits die ook gericht zijn op gemeenten die al verder zijn met hun lokale inclusie agenda. Allerlei start informatie is niet interessant voor de eerste groep koplopers-gemeenten. Uiteraard altijd bereid mijn kennis en ervaring te delen met beginnende gemeenten maar ik wil zelf ook nieuwe inspiratie of ideeën ophalen.'*

'Het zou mooi zijn om de links tussen het VN-Verdrag en de onderwerpen van de VNG te verstevigen. Want die lijn volgt dan vrij automatisch ook voor een gemeente.'

10. Bent u bekend met de ondersteuning vanuit het VNG-project 'Iedereen doet mee'?

Resultaat in grafiek (% blauw = 2019 / % rood = 2020 / % groen = 2021)

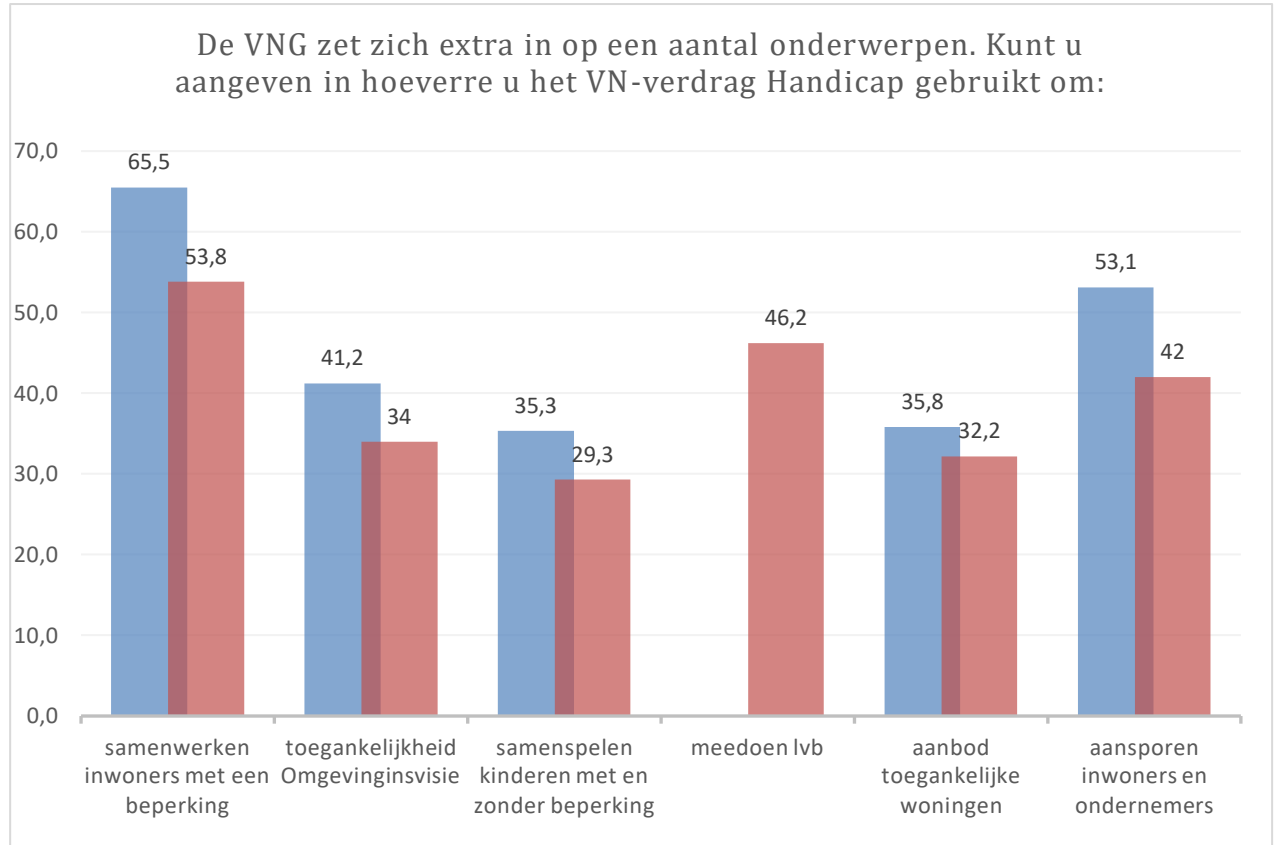

Deze vraag is in 2019 voor het eerst gesteld.

De trend spreekt voor zich. Twee jaar geleden had bijna 30% van de deelnemende gemeenten nog niet gehoord van het project 'Iedereen doet mee', dat is nu nog maar 5% en er is een duidelijke stijgende lijn van gemeenten die aangeven gebruik te maken van de producten en de website en méér gemeenten hebben ook contact met de projectorganisatie van 'Iedereen doet mee!'.

11. De VNG zet zich extra in op een aantal onderwerpen. Kunt u aangeven in hoeverre u het VN-verdrag Handicap gebruikt om:

Deze vraag is in 2020 voor het eerst gesteld..

Over het aangeven van trends kan nog niets vermeld worden..

Wel blijkt uit de antwoorden dat 'samenwerken met inwoners met een beperking', het belangrijkste onderwerp voor gemeenten is. Van ondersteuning vanuit de VNG bij het samenwerken met ervaringsdeskundigen wordt gebruikt gemaakt én wordt door gemeenten aangegeven als zeer wenselijk.

2. Ondersteuningsaanbod VNG bij de lokale uitvoering van het VN-verdrag Handicap

Ter informatie voor gemeenten en ervaringsdeskundige inwoners die na het lezen van deze rapportage (meer) werk willen maken van het VN-verdrag Handicap, volgt hieronder een overzicht van het ondersteuningsaanbod van de VNG.

- Bijeenkomsten (digitaal en fysiek)
- Kennisproducten, zoals de Handreiking Lokale Inclusie Agenda en inspiratiebundels over diverse thema's (Wonen is hoofdzaak, Organiseer ervaringsdeskundigheid, Inclusief werkgeverschap en Aan de slag met samen spelen)
- Praktijkvoorbeelden, in de vorm van artikelen en video's
- Monitor VN-verdrag Handicap, een tool die een gemeente zelf kan gebruiken om in beeld te brengen waar ze staat bij de uitvoering van het VN-verdrag
- Nieuwsberichten over ontwikkelingen rondom inclusie die relevant zijn voor gemeenten
- Advies op maat door het projectteam
- Verkiezing Meest Toegankelijke Gemeente - gemeenten kunnen lokaal aandacht genereren voor deze verkiezing met behulp van een [toolkit](#), alle info over de verkiezing is te vinden op meesttoegankelijkegemeente.nl.

Al het bovenstaande is terug te vinden op de website van de VNG, op de pagina van het project 'Iedereen doet mee!': vng.nl/iedereen-doet-mee

Om op de hoogte te blijven van het actuele aanbod is het mogelijk om [een abonnement te nemen op de nieuwsbrief van 'Iedereen doet mee!'](#).

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling